

VCOV over betalende bijles

November 2025

Schaduwonderwijs, een fenomeen dat zorgen baart

Leerlingen die betalend bijles volgen om mee te kunnen op school, maken gebruik van een aanbod dat ook wel 'schaduwonderwijs' genoemd wordt. De term schaduwonderwijs 'omvat georganiseerde vormen van leren die private organisaties aanbieden buiten de school: buiten de schooluren, en/of buiten de schoolmuren. Het kan een aanbod zijn dat inspeelt op zorg- en leernoden: huiswerkklassen, buitenschoolse hulpverlening (bv. logopedie), zomerscholen, bijlessen e.a. ([Buiten de school\(m\)uren](#))

Schaduwonderwijs is een fenomeen dat toeneemt en dat onderwijsexperts zorgen baart. In veel gevallen (zoals bijles tegen betaling) gaat het immers om een betalend aanbod waar niet alle leerlingen in gelijke mate beroep op kunnen doen. VCOV ontving deze signalen eerder al van ouders in een eerdere bevraging over schoolkosten ([VCOV, 2024](#)).

Om de visie van ouders over betalende bijles verder uit te diepen vroeg de VCOV de mening van de reflectiegroep over dit thema. De reflectiegroep is een kleine, geëngageerde groep ouders die mee wil nadenken over actuele onderwijsthema's. Het gaat hier dus niet om een grootschalige, representatieve bevraging, maar om reflecties van een aantal ouders bij dit thema. 22 leden van de reflectiegroep namen deel aan de bevraging.

Onderzoek en experts over betalende bijles

Kristof De Witte en Willem De Cort (KU Leuven, 2023, 2025) [onderzochten](#) hoeveel leerlingen beroep doen op betalende bijles. Vier op de tien leerlingen uit de tweede en derde graad ASO en TSO, die meededen aan een steekproef van de KU Leuven, volgden ooit bijles tegen betaling. 16% volgde bijles op het moment van de bevraging zelf. Het toont aan dat een grote groep scholieren op zoek gaat naar remediëring buiten de school om. Belangrijke redenen zijn volgens de onderzoekers het vermijden van een B- of C-attest en het voorbereiden op (toelatingsexamen van) het hoger onderwijs.

In een [reactie op dit onderzoek](#) bevestigen experts deze tendens. Uit internationaal onderzoek blijkt dat het gebruik van bijles tegen betaling al langer toeneemt, maar in een stroomversnelling kwam door de coronacrisis. De opgelopen leerachterstand door het wegvallen van lessen en afstandsonderwijs wordt vandaag nog versterkt door het lerarentekort.

Deze evolutie roept vragen op. Ides Nicaise (HIVA) formuleert het als volgt 'Onderwijs is een grondrecht dat de overheid moet garanderen binnen het gewone schoolsysteem. Scholen krijgen extra subsidies en lestijden voor leerlingen die het wat moeilijker hebben. Die zouden normaal moeten volstaan'. Veel scholen staan echter onder druk door de vele maatschappelijke uitdagingen in het onderwijs en het lerarentekort. Pedro De Bruyckere (Leerpunt) stelt: 'Sommige scholen raden ouders aan om zelf privé bijles te zoeken. Daarmee geven ze een stukje verantwoordelijkheid op.'

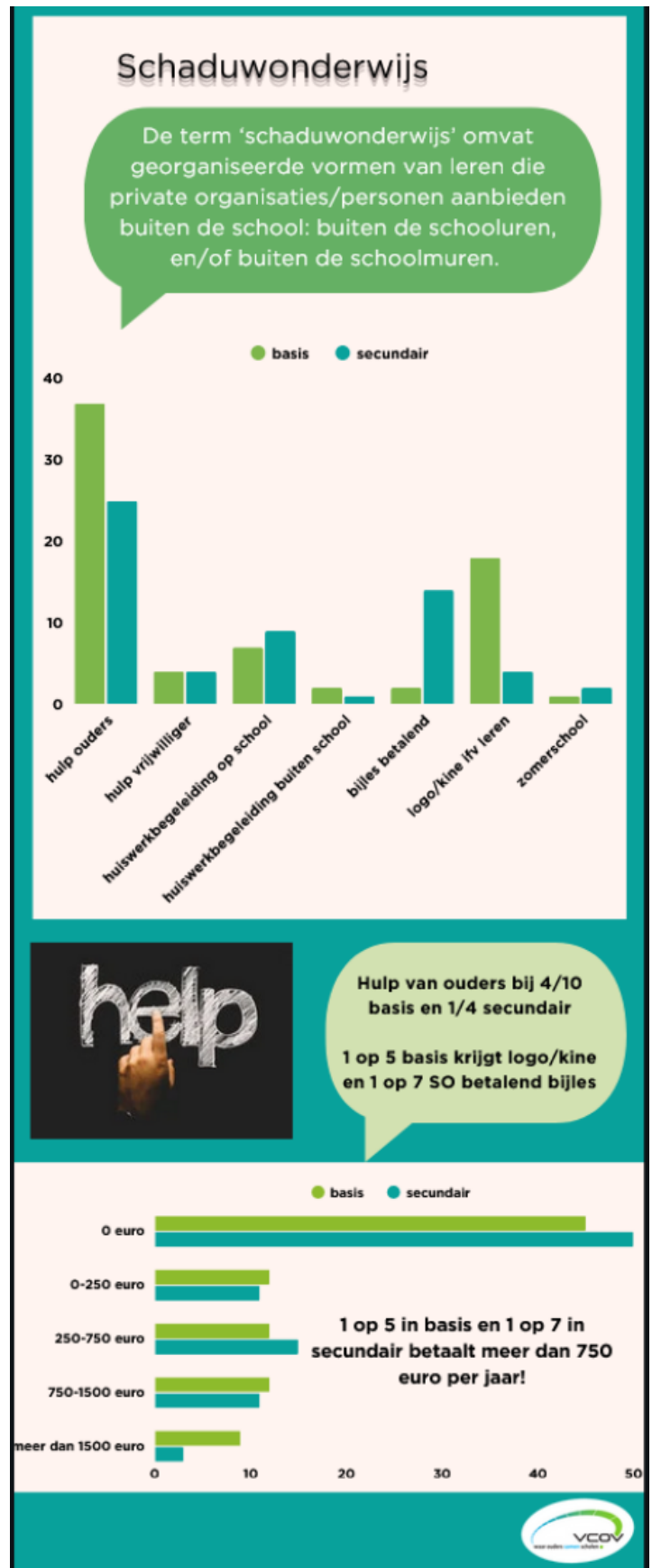
Signalen over schaduwonderwijs en betalende bijles uit de VCOV-bevraging 'Schoolkosten'

In een eerdere [bevraging bij ouders rond schoolkosten](#) (2024, n= 485), peilde VCOV bij ouders in welke mate hun kind gebruik maakte van schaduwonderwijs.

In het basisonderwijs krijgen bijna 4 op 10 kinderen hulp van hun ouders, in het secundair is dat ongeveer 1 op vier. Betalende bijles vindt vooral plaats in het secundair (1 op 7), in het basisonderwijs valt op dat bijna 1 op 5 leerlingen logo of kine volgen om leerproblemen aan te pakken.

7% van de leerlingen in de basisschool maakt gebruik van huiswerkbegeleiding op school tegen 9% van de leerlingen in het secundair, aldus de bevraagde ouders.

De kosten van die buitenschoolse hulp of bijles kunnen hoog oplopen. Voor 1 op 5 leerlingen in het basisonderwijs en voor 1 op 7 leerlingen in het secundair onderwijs betalen ouders meer dan 750 euro per jaar. Het gaat hier zowel om therapie als bijles tegen betaling.

VCOV over betalende bijles

Om de visie van ouders over betalende bijles verder uit te diepen, vroegen we aan de reflectiegroep (n=22) naar hun mening hierover. Hun input sluit sterk aan bij de mening van experts en de signalen van ouders uit de schoolkostenbevraging.

Er is een consensus bij de deelnemers dat het bijspijkeren van leerlingen in de eerste plaats door de school zelf moet gebeuren. Het uitgangspunt is dat betalende bijles niet nodig zou mogen zijn, enkelen zien het zelfs als het falen van de schoolaanpak.

Soms hebben leerlingen echter een duwtje in de rug nodig. Ook peers kunnen klasgenoten die iets niet goed begrepen hebben weer op weg helpen, aldus de deelnemers. Sommige leerlingen hebben er baat bij wanneer iemand de leerstof op een andere manier uitlegt. In die gevallen vinden de respondenten het aanvaardbaar dat die leerlingen beroep kunnen doen op bijles.

Over het algemeen zijn de deelnemers van de reflectiegroep van mening dat leerkrachten in hun vrije tijd tegen betaling bijles kunnen geven. Betalende bijles geven aan leerlingen uit de eigen klas of school is geen goed idee. Deze praktijk is ook niet toegelaten, aldus een beslissing van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, evenmin promotie ervan (2014). Over de stelling of de school al dan niet mag doorverwijzen naar bijlesgevers, is er geen eensgezindheid bij onze respondenten. De meeste ouders die hun stem lieten horen vinden dat betalende bijles de ongelijke kansen in het onderwijs kan doen toenemen.

De VCOV deelt, net als vele experts, deze mening. Elke leerling zou gelijke mogelijkheden tot ondersteuning moeten krijgen, bij voorkeur tijdens de schooluren en binnen de schoolmuren. We zijn van mening dat de school zich terughoudend moet opstellen met betrekking tot het doorverwijzen naar betalende bijles. Remediëring moet in de eerste plaats door de school zelf gebeuren.

Een goede communicatie tussen ouders en school is essentieel: leraren dienen tijdig aan te geven dat een leerling het moeilijk heeft met of een achterstand heeft opgelopen in een bepaald vak of leerstof. Het is in de eerste plaats aan de leraren om een aanpak voor te stellen om hieraan te werken. Die kan bestaan uit extra oefeningen aanreiken, peers inschakelen, de leerstof opnieuw of anders uitleggen of (indien mogelijk) verwijzen naar een instructievideo.

Ouders kunnen ook extra ondersteunen indien dit binnen hun mogelijkheden behoort, zoals zorgen voor een goede studeerplek, de leerling aan te moedigen of eventueel opvragen van de lessen. Van ouders mag wel nooit verwacht worden dat ze de leerstof zelf kunnen uitleggen. Van hun kant moeten ouders ook tijdig aangeven aan de school wanneer zij merken dat het huiswerk moeilijk gaat of wanneer hun zoon of dochter buitensporig veel tijd besteedt aan lessen of taken. Ook wanneer er thuis door omstandigheden geen goed uitgeruste, rustige studeerplek kan geboden worden, moet er samen gezocht worden naar alternatieven.

Enkele reacties uit de reflectiegroep:

Het zou niet nodig moeten zijn, maar als er dan achterstand is, is het wel fijn als we als ouders zelf kunnen kiezen voor bijles. Soms is het gewoon een duwtje in de rug, of om onzekerheid te overwinnen.

Ikzelf vind dat dit moet kunnen, omdat wij de financiële middelen hebben om deze in te schakelen indien nodig. Anderzijds zijn er veel kwetsbare gezinnen die hiervoor de middelen niet hebben, waardoor deze kinderen belangrijke hulp mislopen.

Het is een falen van ons onderwijssysteem en draagt bij tot ongelijke onderwijskansen. Remediëring maakt deel uit van kwaliteitsvol onderwijs.